

Зовнішнє незалежне оцінювання 2019 року з української мови і літератури (додаткова сесія)

Схема оцінювання завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю (власного висловлення) з української мови

58. Прочитайте наведений текст.

Часто, коли немає бажання щось робити або коли не вдається залагодити якусь справу, ми знаходимо десятки причин і пояснень, заспокоюємо себе. Так буває й тоді, коли сперечаємося з кимось попри усвідомлення, що проблема виникла з нашої вини. Зазвичай виправдати себе набагато легше, ніж визнати власну помилку.

Викладіть Ваш погляд на проблему:

Наскільки важливим є вміння чесно оцінювати себе?

Сформулюйте тезу, наведіть два-три переконливі аргументи, що найкраще підтвердять Вашу думку. Проілюструйте Ваші міркування посиланнями на приклади з художньої літератури чи інших видів мистецтва (зазначте автора й назву твору, укажіть на проблему, порушену митцем, художній образ, через який проблему розкрито, наведіть цитату з твору тощо), історичними фактами або випадками з життя. Не переказуйте змісту художнього твору, не давайте повної характеристики образів. Сформулюйте висновки.

Зміст власного висловлення оцінюють за шістьма критеріями, як показано в таблиці 1.

Таблиця 1

Критерій	Змістовий вияв і композиційне оформлення критерію	Бали
1. Теза	<p>Учасник формулює тезу, яка репрезентує власну позицію.</p> <p>Учасник висловлюється в один із таких способів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – чітко визначає, що чесність із собою, готовність визнавати власні недоліки й помилки є засадничими принципами, якими має керуватися людина, якщо прагне досягти успіху в житті, рухатися вперед, жити в злагоді із собою й іншими; – стверджує, що вміння чесно оцінювати себе дуже важливе в житті, хоча в окремих випадках людина повинна мати шанс дивитися на себе «крізь рожеві окуляри», щоб, наприклад, не втратити віру в себе, подолати поточні труднощі тощо; 	2

Критерій	Змістовий вияв і композиційне оформлення критерію	Бали
	<p>– зазначає, що чесним із самим собою треба намагатися бути хоча б частково/іноді, хоча водночас зауважує, що в сучасному світі набагато важливіше не те, як людина сама себе суб'єктивно оцінює, а те, як її оцінюють інші;</p> <p>– стверджує, що оцінка самого себе ніколи не буває повністю чесною, наприклад, через природний егоїзм чи інстинкт самозбереження, а тому досить уже того, що людина хоча б інколи намагається оцінювати себе об'єктивно, визнаючи власні недоліки й проблеми, зокрема й дослухаючись до думки інших про себе.</p> <p>Орієнтовні опорні слова:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>особа, людина, особистість, індивід; інші, оточення, рідні, близькі, знайомі, суспільство;</i> - <i>вміння, здатність, готовність, схильність, спроможність;</i> - <i>чесність із собою, об'єктивна оцінка себе, чесна самооцінка, відвертість, самокритичність; омана, самообман, утеча від реальності, ілюзія;</i> - <i>чесно, відверто, об'єктивно, суб'єктивно, всебічно, критично, без приховування;</i> - <i>важливо, надзвичайно/категорично важливо, критично, суттєво, цілком, повністю, край необхідно; частково, у міру своїх сил;</i> - <i>завжди, час від часу, інколи, спорадично, ситуативно, за певних умов, у певних ситуаціях, не завжди, ніколи;</i> - <i>дивитися правді у вічі, не ховатися від правди; дивитися крізь рожеві окуляри;</i> <p>Наявність конструкцій із причиновими сполучниками (підрядної обставинної причинової частини <i>бо, адже, оскільки...</i>) у тезі можна вважати аргументом.</p>	
	<p>У роботі немає вправного формулювання тези, але є речення та ключові слова, що доносять власний погляд учасника на обговорювану проблему.</p> <p>Учасник пише лише про те, що людині треба вміти чесно оцінювати себе, не боятися дивитися правді в очі, визнавати власні помилки й проблеми, не вказуючи, наскільки це важливо.</p> <p>Учасник пише лише про те, що люди схильні не знати правди про себе, тікати від неї, намагаються бачити себе кращими, ніж вони насправді є.</p> <p>Учасник пише про те, що людям притаманно в усьому винуватити інших, вони не розуміють, що насправді у своїх проблемах винні вони самі, зокрема й тому, що живуть в ілюзіях, не готові брати відповідальність на себе.</p> <p>Учасник лише повторює фрази з формулювання теми, не висловлюючи власної позиції</p>	1
	<p>Учасник не формулює тези. Зміст висловлення свідчить про відсутність власної позиції щодо порушеної проблеми й несформованість того чи іншого погляду на неї.</p> <p>Учасник формулює тезу, яка не відповідає запропонованій темі</p>	0

Критерій	Змістовий вияв і композиційне оформлення критерію	Бали
2. Аргументи	Учасник розвиває свою думку, наводячи принаймні два доречні й переконливі аргументи (докази, підстави для обґрунтування, підтвердження висловленої тези), які пов'язують тезу з прикладами	2
	Учасник наводить принаймні один доречний аргумент (доказ, підставу для обґрунтування, підтвердження висловленої тези). Аргументи дублюють один одного, тобто другий аргумент перефразовує зміст першого. Один з аргументів не є доречним стосовно сформульованої тези	1
	Учасник не наводить жодного аргументу для обґрунтування тези або наведені аргументи не є доречними	0
3а. Приклад із літератури чи інших видів мистецтва	Аргументи підкріплено, проілюстровано принаймні одним розгорнутим, добре поясненим прикладом з художньої літератури чи інших видів мистецтва. Указано проблему, порушену у творі, художній образ, через який проблему розкрито, назву й автора твору. У творах з інших видів мистецтва тестований може не вказувати автора. Ілюстрація логічно вписується в розвиток доведення, показуючи розуміння учасником того, як його міркування стосовно шляхів розв'язання певної проблеми виявляються, підтверджуються в мистецькому творі	2
	Немає мотивації наведення прикладу; приклад не конкретизований через художній образ; у прикладі є фактичні помилки	1
	Прикладу з літератури чи інших видів мистецтва немає або він не є доречним	0
3б. Приклад, що є історичним фактом або випадком із життя	Учасник наводить принаймні один доречний приклад або з історії, або із суспільно-політичного життя, або з власного життя. Ілюстрація логічно вписується в розвиток доведення, показуючи розуміння учасником того, як його міркування стосовно шляхів розв'язання певної проблеми виявляються, підтверджуються в особистому житті конкретних людей або в суспільному минулому чи нинішньому житті. Учасник може покликатися на факти з біографії митців, які стосуються їхнього суспільно-політичного життя	2
	Немає мотивації наведення прикладу; приклад не конкретизований; у прикладі є фактичні помилки	1
	Прикладу з історії, суспільно-політичного чи власного життя немає або він не є доречним	0

Критерій	Змістовий вияв і композиційне оформлення критерію	Бали
<p style="text-align: center;">4. Логічність, послідовність</p>	<p>Висловлення демонструє зосередженість на обговорюваній проблемі, цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу). Заявлена теза послідовно доводиться. Учасник постійно тримає порушену ним проблему у фокусі своєї уваги, не відступаючи вбік (за такої умови відсутність якогось структурного елемента не впливає на оцінювання цього критерію). Учасник висловлює думки в певній послідовності, відбирає лексичний матеріал і мовленнєві засоби відповідно до теми й ситуації міркування, використовує різноманітні синтаксичні конструкції. Текстові властива зв'язність, що простежується і на рівні розгортання думки, і на рівні правильного й доречного використання спеціальних засобів зв'язку. Учасник структурує роботу за абзацами</p>	2
	<p>Учасник відволікається від обговорюваної проблеми. У роботі є порушення логічності, цілісності, послідовності й несуперечливості розвитку думки. Учасник не структурує роботу за абзацами</p>	1
	<p>Логіки викладу, цілісності, послідовності й несуперечливості розвитку думки немає</p>	0
<p style="text-align: center;">5. Висновок</p>	<p>Наприкінці власного висловлення учасник робить підсумок зі свого доведення, указуючи на те, яку домінуючу думку (позицію) він урешті тримав у фокусі своєї уваги, коли наводив аргументи й приклади. Висновок відповідає запропонованій темі й органічно впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів. Висновок розташований наприкінці роботи. Наявність окличних чи спонукальних речень не впливає на оцінювання висновку</p>	2
	<p>Висновок лише частково відповідає тезі</p>	1
	<p>Висновку немає; висновок не відповідає сформульованій у власному висловленні тезі; висновок не пов'язаний з аргументами та прикладами</p>	0

Мовне оформлення власного висловлення оцінюють за двома критеріями (**ба** та **бб**), як показано в таблицях 2 і 3.

Таблиця 2

Критерій	Кількість помилок	Бали
ба. Орфографія та пунктуація	0–1	4
	2–6	3
	7–11	2
	12–16	1
	17 і більше	0

Таблиця 3

Критерій	Кількість помилок	Бали
бб. Лексика, граматики та стилістика	0–1	4
	2–4	3
	5–7	2
	8–10	1
	11 і більше	0

Під час оцінювання орфографічної й пунктуаційної нормативності роботи **2 (дві) негрубі** помилки рахують як **1 (одну) грубу**. До негрубих зараховують такі помилки:

- у написанні великої літери в складних власних назвах;
- у випадках написання разом і окремо префіксів у прислівниках, утворених від іменників з прийменниками;
- у випадках нерозрізнення **не/ні** (*не хто інший / ніхто інший ...*);
- у випадках, коли замість одного розділового знака поставлений інший;
- у пропуску одного зі сполучуваних розділових знаків або в порушенні їхньої послідовності.

Негрубу орфографічну й негрубу пунктуаційну помилки **НЕ СУМУЮТЬ** і **НЕ ЗАРАХОВУЮТЬ** як **1 (одну) грубу**.

Систематичне порушення норм милозвучності (**3 (три) і більше** випадків порушення на одне з правил: *у–в, і–й–та*) рахують як **1 (одну)** орфографічну помилку.

Відсутність крапки в кінці речення рахують як пунктуаційну помилку тільки один раз.

Порушення норм написання псевдонімів вважають орфографічною помилкою. Орфографічною помилкою НЕ є скорочення імен та імен по батькові в написанні псевдонімів, частиною яких є справжнє прізвище або ім'я митця, наприклад, І. С. Нечуй-Левицький або Г. Квітка-Основ'яненко, П. Мирний, М. Хвильовий. В інших випадках такі скорочення є орфографічною помилкою, наприклад, Л. Українка, О. Вишня.

Несловесні записи (цифри, піктограми тощо) не враховують у кількість слів.

Ухвалено на засіданні предметної фахової комісії з української мови
при Українському центрі оцінювання якості освіти

04 липня 2019 р.